

FACKLIG UTBILDNING

INOM

LIVSMEDELSBRANSCHERNA

Riktlinjer för facklig utbildning
som anordnas för medlemmar i
Livsmedelsarbetareförbundet

LIVSMEDELSFÖRETAGEN
KFO
LIVSMEDELSARBETAREFÖRBUNDET

INNEHÅLL

1 Inledning	3
2 Studieverksamhet på arbetsplatserna - studieansvariga	3
• Studieorganisatör för region	3
• Studieombud i region	3
• Studieorganisatör för arbetsplatsklubb	3
• Studieombud inom arbetsplatsklubb	3
• Studieombud	4
• Ledamot i regional eller lokal facklig studiekommitté	4
3 Studieansvarigas ställning	4
4 Studieansvarigas utbildning	5
• Studieorganisatörer	5
• Studieombud	5
5 Uppsökande verksamhet	5
6 Rätt till ledighet för deltagande i facklig utbildning	5
7 Rätt till ledighet med bibehållna anställningsförmåner vid deltagande i facklig utbildning	6
8 Ersättning för förlorad arbetsinkomst	6
9 Utbildning i arbetsmiljöfrågor	6
• Ämnesinriktad arbetsmiljöutbildning	6
• Funktionsinriktad arbetsmiljöutbildning	7
10 Semesterlönegrundande frånvaro vid deltagande i facklig utbildning	7
11 Underrättelse till företag om anmälan och antagning till facklig utbildning	8
12 Planering av facklig utbildning	8
13 Arbetsplatsombudens roll	8
14 Rätt till ledighet och ersättning	9
15 Utbildning av arbetsplatstolkar	9
16 Facklig utbildning	10
17 Lokala studiecirklar	22
Den fackliga utbildningsverksamhetens organisation inom Livsmedelsarbetareförbundet	27
Exempel på blankett för ansökan om ledighet för facklig utbildning	28

1 INLEDNING

Den arbetsrättsliga lagstiftningen ger samtliga anställda möjlighet att delta i utbildning i betydande omfattning.

Den här skriften redovisar den fackliga utbildningens organisation, omfattning och de riktlinjer som parterna är ense om.

Varje halvår upprättar Livsmedelsföretagen, KFO och Livsmedelsarbetareförbundet en förteckning över planerad **facklig utbildning inom livsmedelsbranscherna** för den kommande studiesäsongen.

Den fackliga utbildningen omfattar kurser för förtroendemän respektive kurser som vänder sig till alla medlemmar.

2 STUDIEVERKSAMHET PÅ ARBETSPLATSERNA - STUDIEANSVARIGA

Livsmedelsarbetareförbundet har ett betydande utbildningsansvar.

Förbundet utser därför studieansvariga medlemmar som på arbetsplatserna handlägger frågor om studieledighetslagens tillämpning, planerar och organiserar utbildning, informerar om och rekryterar till utbildning samt svarar för uppsökande verksamhet. Följande uppdrag kan innehas av studieansvarig:

o Studieorganisatör för region

Ansvarar för organiserandet av regionens studieverksamhet, samordning av klubbarnas studieverksamhet och ansvarar för rapportering till förbundet.

o Studieombud i region

Biträder studieorganisatören vid planering och genomförande av regionens studieverksamhet.

o Studieorganisatör för arbetsplatsklubb

Ansvarar för planering och organiserandet av klubbens studieverksamhet och dess genomförande.

Endast en studieorganisatör kan finnas i varje klubb.

o Studieombud inom arbetsplatsklubb

Biträder studieorganisatören vid planering och genomförande av klubbens studieverksamhet.

o Studieombud

Studieombud svarar i samarbete med klubbens studieorganisatör för den uppsökande verksamheten på arbetsplatsen. Studieombudets uppgift är att informera om och rekrytera till utbildning.

I arbetsplatsklubb med mindre än 50 medlemmar bör den uppsökande verksamheten i regel kunna genomföras av studieorganisatören utan medverkan av studieombud. För större arbetsplatsklubbar bedöms det erforderliga antalet studieombud vara följande:

51-100 medlemmar 1 studieombud
 101-300 medlemmar 2 studieombud
 301-500 medlemmar 3 studieombud
 501- medlemmar 4 studieombud

Det erforderliga antalet studieombud är beroende - förutom av antalet medlemmar i klubben - också av arbetsplatsernas storlek, uppdelning på avdelningar/enheter, förekomsten av flera olika arbetstagarkategorier o d, varför ovan angivna siffror endast ska betraktas som riktvärden.

o Ledamot i regional eller lokal facklig studiekommitté

I de flesta ABF-avdelningar finns en lokal facklig studiekommitté och i ABF-distrikten regionala fackliga studiekommittéer.

På en arbetsplats kan finnas medlem i Livsmedelsarbetareförbundet som utsetts till ledamot i lokal eller regional facklig studiekommitté.

3 STUDIEANSVARIGAS STÄLLNING

Anställda tillhörande Livsmedelsarbetareförbundet, som innehar något av de ovan angivna uppdragen, omfattas av lagen om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen under förutsättning att de av den fackliga organisationen anmälts som förtroendemän till arbetsgivaren. De har då rätt till ledighet för fullgörandet av sina uppdrag och för att genomgå sådan utbildning som bedöms nödvändig för uppdraget.

Ledigheten får dock inte ha större omfattning än som är skäligt med hänsyn till förhållandena på arbetsplatsen. Ledighetens omfattning och förläggning bestäms efter överläggning mellan arbetsgivaren och den lokala arbetstagarorganisationen. Avser verksamheten den egna arbetsplatsen har facklig förtroendeman även rätt till bibehållna anställningsförmåner under ledigheten för uppdraget och vid ledighet för genomgång av sådan utbildning som är av betydelse för uppdraget.

I uppdragen ingår inte att leda utbildningsverksamhet, varför förtroendemannalagens regler inte kan åberopas för verksamhet som studiecirkelledare o d.

Alla ovan uppräknade studieansvariga har rätt till ledighet för uppdraget och för att genomgå erforderlig utbildning. Studieorganisatör för arbetsplatsklubb och studieombud i arbetsplatsklubb har också rätt till bibehållna anställningsförmåner under sådan ledighet.

4 STUDIEANSVARIGAS UTBILDNING

Utbildning av studieansvariga anordnas av Livsmedelsarbetareförbundet eller lokal facklig studiekommitté/ABF, på uppdrag av Livsmedelsarbetareförbundet.

För studieansvariga inom klubb gäller följande utbildning:

o Studieorganisatörer

Grundutbildning för studieorganisatörer, i studiecirkelform, omfattande 38 timmar.

Grundutbildning kan alternativt genomföras som internatförlagd utbildning om 5 dagar.

Vidareutbildning för studieorganisatörer omfattar 8 timmar eller 1 dag årligen.

o Studieombud

Uppsökarutbildning omfattande 24 timmar eller 3 dagar.

Grundutbildning – studieorganisatör/studieombud omfattande 24 timmar eller 3 dagar.

5 UPPSÖKANDE VERKSAMHET

Studieorganisatör för arbetsplatsklubb är ansvarig för att uppsökande verksamhet bedrivs på arbetsplatserna och svarar själv eller i samarbete med studieombud för dess genomförande. Uppsökande verksamhet på arbetsplatserna torde i huvudsak ske under januari och september månad.

Tidsåtgången för den uppsökande verksamheten måste bedömas från fall till fall och med hänsyn till antalet anställda, arbetsplatsens storlek, uppdelning på avdelningar/enheter, tidigare studieintresse och studieresultat. Skälig tid för den uppsökande verksamheten och förläggningen av denna bestäms efter överläggning mellan arbetsgivaren och den lokala arbetstagarorganisationen. Den ska bedrivas så att produktionsbortfall och störningar i produktionen undviks. Den uppsökande verksamheten bör endast i undantagsfall omfatta mer än en vecka sammanlagt för varje studieombud och år.

6 RÄTT TILL LEDIGHET FÖR DELTAGANDE I FACKLIG UTBILDNING

Alla anställda, som vill delta i någon av de utbildningar som upptagits i förteckningen har, oavsett anställningstidens längd, rätt till ledighet härför enligt studieledighetslagen. Skolinformatörsutbildning, sid. 19, är dock enligt AD nr 32/1980 ej facklig utbildning.

7 RÄTT TILL LEDIGHET MED BIBEHÅLLNA ANSTÄLLNINGSFÖRMÅNER VID DELTAGANDE I FACKLIG UTBILDNING

Anställda, som av den lokala arbetstagarorganisationen anmälts som förtroendemän till arbetsgivaren, omfattas av lagen om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen.

Facklig förtroedeman har

- rätt till ledighet för att genomgå sådan utbildning som är nödvändig för uppdraget.
- rätt till bibehållna anställningsförmåner vid ledighet för deltagande i utbildning som är av betydelse för uppdraget som förtroedeman på den egna arbetsplatsen.

Ledigheten får inte

- ha större omfattning än vad som bedöms skäligt med hänsyn till förhållandena på arbetsplatsen
- förläggas så att den medför betydande hinder för arbetets behöriga gång.

8 ERSÄTTNING FÖR FÖRLORAD ARBETSINKOMST

Den ersättning för förlorad arbetsinkomst som anges för respektive utbildning, sid. 10-26, gäller för heltidsanställd personal. För deltidsanställda reduceras ersättningen. Ersättning utges endast till deltagare tillhörande den målgrupp som utbildningen är avsedd för.

9 UTBILDNING I ARBETSMILJÖFRÅGOR

o Ämnesinriktad arbetsmiljöutbildning

Med ämnesinriktad arbetsmiljöutbildning avses utbildning i arbetsmiljöfrågor som bedrivs med stöd av material som utarbetats av Prevent eller förbundsparterna gemensamt och som anordnas för skyddsombud, ledamöter i skyddskommitté samt personal i arbetsledande ställning.

Personer med ovan angivna uppdrag och befattningar har rätt att genomgå ämnesinriktad arbetsmiljöutbildning. Det är önskvärt att skyddsombud och chefer gemensamt genomgår utbildningen för att få en samsyn vad gäller arbetsmiljöarbetet.

Påbyggnadsutbildning ska till innehåll och omfattning avgöras med hänsyn till arbetsmiljösituationen i företaget och den enskildes uppgifter.

Fråga om deltagande i ämnesinriktad arbetsmiljöutbildning behandlas av skyddskommitté. Skyddskommitté kan fastställa annan ordning för behandling av sådan fråga för de fall då sammanträde i skyddskommittén inte kan avvaktas. Om skyddskommitté saknas, behandlas frågan av arbetsgivaren och lokal facklig organisation. Vid oenighet avgörs frågan efter förhandling enligt förhandlingsordningen.

Deltagande i utbildning som efter behandling enligt ovan godkänts av arbetsgivaren berättigar till ledighet med bibehållna anställningsförmåner. Är utbildningen helt eller delvis förlagd till deltagarens fritid utges ersättning som om utbildningen varit förlagd till ordinarie arbetstid.

Har utbildningen på arbetsgivarens begäran förlagts till deltagarens fritid ska jämväl övertidsersättning utges. Är utbildningen förlagd till internat utges ej övertidsersättning.

Utbildning som godkänts av arbetsgivaren: restidsersättning, resekostnader och kursavgift betalas i förekommande fall av arbetsgivaren.

o Funktionsinriktad arbetsmiljöutbildning

Med funktionsinriktad arbetsmiljöutbildning avses sådan utbildning som fackliga organisationer anordnar för sina förtroendemän i syfte att, med avseende på arbetsmiljöfrågor, göra dem förtrogna med den fackliga rörelsens mål, värderingar, organisatoriska förhållanden. Utbildningen bygger vidare på ämnesinriktad grundutbildning.

Den funktionsinriktade arbetsmiljöutbildningen behandlar bl. a. samordningen och fördelningen av uppgifter på arbetsmiljöområdet dels mellan olika förtroendemän, dels mellan förtroendemännen och den lokala fackliga organisationen.

Den funktionsinriktade arbetsmiljöutbildningen regleras uteslutande av förtroendemannalagen.

10 SEMESTERLÖNEGRUNDANDE FRÅNVARO VID DELTAGANDE I FACKLIG UTBILDNING

Ledighet för deltagande i facklig utbildning behandlas som semesterlönegrundande frånvaro i 180 dagar enligt 17 b § Semesterlagen. Parterna är ense om att ledighet för deltagande i följande i förteckningen upptagna utbildningar inte är semesterlönegrundande frånvaro.

Kurs Idéer bakom politiken
Kurs för informatörer i internationella frågor
Kulturpolitisk kurs
Revisorer
Skolinformatörskurs

11 UNDERRÄTTELSE TILL FÖRETAG OM ANMÄLAN OCH ANTAGNING TILL FACKLIG UTBILDNING

Livsmedelsarbetareförbundet har i särskild överenskommelse åtagit sig att verka för att dess medlemmar underrättar företaget om anmälan och antagning till facklig utbildning enligt följande.

- Anmälan till facklig utbildning ska snarast möjligt delges företaget.
- Anställd, som antagits till facklig utbildning anordnad av Livsmedelsarbetareförbundet eller LO-skolan eller utsetts som reserv, ska anmäla detta till företaget snarast möjligt, dock senast en månad före den aktuella utbildningens början.
- Anställd, som antagits till facklig utbildning om 1-3 dagar anordnad av region inom Livsmedelsarbetareförbundet eller utsetts som reserv, ska anmäla detta till företaget snarast möjligt, dock senast 14 dagar före utbildningens början. Vid utbildning av längre varaktighet sker anmälan enligt punkt 2 ovan.
- Reserv som blir antagen ska snarast anmäla till företaget att han/hon beretts tillfälle delta i aktuell facklig utbildning.
- Underrättelse till företaget om anmälan och antagning till annan utbildning bör göras på motsvarande sätt.
- Anmälan till företag och ansökan om ledighet för utbildning inges samtidigt på blankett som utarbetats av Livsmedelsarbetareförbundet. (Se sid. 28.)

12 PLANERING AV FACKLIG UTBILDNING

Livsmedelsarbetareförbundet har åtagit sig att verka för att dess studieorganisatörer i arbetsplatsklubb halvårsvis informerar företagen om planerad facklig utbildning inför kommande studiesäsong.

I syfte att underlätta företagens planering för den fackliga utbildningen upprättar parterna årligen i juni och december förteckningar över planerade utbildningar för kommande höst respektive vår. Förteckningarna tillställs företagen och Livsmedelsarbetareförbundets arbetsplatsklubbar samt regioner.

13 ARBETSPLATSOMBUDENS ROLL

Facklig utbildning, som Livsmedelsarbetareförbundet bedriver för arbetsplatsombud, syftar till att ge ombudet kunskap och förmåga att hantera och ta ansvar för handläggningen av medbestämmandefrågor på den egna arbetsplatsen.

Arbetsplatsombud som genomgått sådan utbildning är därför att anse som behörig mottagare av förhandlingsframställan och/eller information enligt §§11 och 19 i MBL.

14 UTBILDNING AV ARBETSPLATSTOLKAR

Behovet av tolkutbildning i företaget ska avgöras av de lokala parterna. För tolkutbildning kan endast ifrågakomma fackligt förtroendevalda som är två- eller flerspråkiga.

Utbildningen omfattar två veckors internatförlagd undervisning.

Anställd som av de lokala parterna uttages till tolkutbildning ska beredas erforderlig ledighet för studierna med bibehållna anställningsförmåner.

15 RÄTT TILL LEDIGHET OCH ERSÄTTNING

- 1 Anställda, som vill delta i någon av de i sammanställningen upptagna utbildningarna, har enligt studieledighetslagen rätt till ledighet härför.
- 2 Ersättning för förlorad arbetsinkomst utges endast till förtroendemän som tillhör den målgrupp utbildningen är avsedd för.

16 FACKLIG UTBILDNING

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildnings- arvode/ stipendium	Arbets- givaren betalar förlorad arbets- förtjänst
Aktiva inom ungdomsverksamheten	3	Alla medlemmar och ungdomsansvarig	3	
Alkohol och droger i arbetslivet	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
Alla kan göra något	1	Alla medlemmar	1	
Arbetsanpassning och rehabilitering	3	Ledamot i skyddskommitté och ledamot i anpassningsgrupp		3
Arbetsmiljö och yttre miljö	5	Ledamot skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och regionalt skyddsombud		5
Arbetsmiljö steg 1 – 3 Sammanhållen kurs. + 2 distansutbildningsdagar	3x3 + 2	Ledamot skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och regionalt skyddsombud		11
Arbetsmiljö, hälsa, socialförsäkringar	5	Ledamot i styrelse, huvudskyddsombud, skyddsombud och regionalt skyddsombud		5
Arbetsmiljöprojekt	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
Arbetsrätt anti-diskriminering	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår (Alla medlemmar)	(5)	5
Arbetsrätt, distans	5	Alla medlemmar	5	
Arbetsrätt 1 (fd grund)	5	Alla medlemmar	5	
Arbetsrätt 2 (fd påbyggnad 1)	5	Alla medlemmar	5	
Arbetsrätt 3 (fd påbyggnad 2)	5	Alla medlemmar	5	
Arbetsrätt steg 1-3 sammanhållen kurs (fd Processutb. arb.rätt)	3x5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	15	

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildningsarvode/stipendium	Arbetsgivaren betalar förlorad arbetsförtjänst
Arbetskadehantering (TFA)	3	Ordförande och facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Arbetsskador, rehabilitering, ekonomi	3	Ledamot i skyddskommitté och ledamot i anpassningsgrupp		3
Aril (Arbetsmiljöintroduktion på Cd-rom)		Alla medlemmar		Lokal överenskommelse
Att förhandla	5	Ledamot i styrelse och studieorganisatör/facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		5
Att informera	5	Alla medlemmar	5	
Att informera och argumentera	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	5	
Att leda och förändra	3	Alla medlemmar	3	
Att leda och förändra	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	5	
Att leda projekt	3+3	Alla medlemmar	3+3	
Att skriva för att påverka	5	Alla medlemmar	5	
Att synas och höras via massmedia	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Avtalskurs, medbestämmande	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		5
Bemanningsfrågan	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Bolagsstyrelsekonferens, central	3	Ledamot i bolagsstyrelse och suppleant i bolagsstyrelse		3
Budget och bokslut i fackföreningen	3	Kassör och revisor	3	
Bättre arbetsmiljö	5	Ledamot i skyddskommitté, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		5 Restidsersättning betalas av företaget enligt avtal

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildnings- arvode/ stipendium	Arbets- givaren betalar förklarad arbets- förtjänst
Data och vardagsjuridik	5	Kvinnliga medlemmar	5	
Datorisering i produktionen/- medbestämmandefrågor	5	Ledamot i styrelse och studieorganisatör/facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		5
Demokratisk organisation – demokratiskt ledarskap	5	Alla medlemmar	5	
Den svenska modellen	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	5	
Det fackliga och politiska Europa	5	Alla medlemmar	5	
Det svåra samtalet	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Ekonomiskt inflytande	5	Kvinnliga medlemmar	5	
EWC 1	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
EWC 2	3	Fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
Fackföreningsrörelsen – ideologin, ekonomin och politiken	3+3+3	Alla medlemmar	3+3+3	
Facklig aktiveringskurs	3	Alla medlemmar	3	
Facklig arbetsplatsutbildning (Introduktionsprogram)	20 tim	Alla medlemmar		Enligt bryggeri-avtal
Facklig feminism	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Facklig ungdomsledarutbildning	10	Alla medlemmar	10	
Facklig utveckling och förnyelse	3	Ledamot i styrelse och studieorganisatör	3	
Facklig/politisk ungdomskurs	5	Alla medlemmar	5	
Fackligt aktiva invandrare	5	Alla medlemmar	5	
Fackligt arbete i företagets styrelse		Ledamot i bolagsstyrelse och suppleant i bolagsstyrelse		
FAFS I = 5 + 1 distansdag	6			6
FAFS II = 5 + 2 distansdagar	7			7
FAFS III = 5 + 2 distansdagar	7			7
Fackligt arbetssätt	5	Arbetsplatsombud		5

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildningsarvode/stipendium	Arbetsgivaren betalar förlorad arbetsförtjänst
Fackligt arbetssätt/ledarskap	3	Ledamot i styrelse och studieorganisatör	3	
Fackligt samarbete och partsrelationer på europainivå (central)	5	Ledamot i styrelse		5
Fackligt samarbete och partsrelationer på europainivå (regional)	3	Ledamot i styrelse och studieorganisatör		3
Fackligt socialt arbete Beslutas enligt vad som framgår om "Ämnesinriktad arbetsmiljöutbildning" på sid. 6	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
Flexibelt lärande/Individuella lärostilar	3	Ledamot i styrelse och studieorganisatör/facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Folkbildning – för en levande folk rörelse	3 + 3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3 + 3	
Fortsatt arbetsmiljökurs	10	Huvudskyddsombud och regionalt skyddsombud		10
Fysiska och psykiska belastnings faktorer	3	Ledamot skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och regionalt skyddsombud		3
Förberedande steg bolagsstyrelseutbildning	3	Ledamot i bolagsstyrelse och suppleant i bolagsstyrelse		3
Förbundssammanhållen studieorganisatörsutbildning	5+5	Studieorganisatör och studieombud (Studieorg. klubbnivå)	5+5 (5)	 (5)
Föreningen och demokratin	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Föreningen och demokratin - kongressombudsutbildning	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Företagsekonomi	5	Alla medlemmar	5	

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildnings- arvode/ stipendium	Arbets- givaren betalar förlorad arbets- förtjänst
Företagsledningsfrågor, vidareutbildning	5	Ledamot i bolagsstyrelse och suppleant i bolagsstyrelse		5
Försäkringsfrågor	3	Alla medlemmar	3	
Förändringar på arbetsplatsen – konflikter och kriser	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
GAF Göteborgs arbetares folkhögskola	5+5+200 tim	Alla medlemmar	5+5+200 tim	
Grundläggande förhandlingsteknik	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
Grundläggande opinion	5	Alla medlemmar	5	
Grundutbildning – cirkelledare	3	Alla medlemmar	3	
Grundutbildning – studieorganisatör/studieombud	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
Grundutbildning – studieorganisatör	5	Studieorganisatör		5
Grundutbildning – uppsökare/studieombud	3	Studieombud		3
Grundutbildning för förtroendevalda – Vald på jobbet	3	Förtroendevald		3
Grundutbildning för klubbstyrelsen	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
Handledareutbildning	5	Alla medlemmar	5	
Handledarutbildning för Fackets grunder	5	Alla medlemmar	5	
Hot och våld i arbetslivet	3	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och regionalt skyddsombud (Alla medlemmar)	 (3)	3
Huvudskyddsombud 1	3	Ledamot i skyddskommitté och huvudskyddsombud		3

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildnings- arvode/ stipendium	Arbets- givaren betalar förlorad arbets- förtjänst
Huvudskyddsombud 2 (fd HSO påbyggnad)	3	Ledamot i skyddskommitté och huvudskyddsombud		3
Idéer bakom politiken	5	Alla medlemmar	5 Ej semester- löne- grundande	
Ideologier	3	Alla medlemmar	3	
Informations- och studieplanering	5	Regionens studieorganisatör och studieombud	5	
Insikter	10	Alla medlemmar	10	
Internationell ekonomi	5	Alla medlemmar	5	
Internationella frågor	5	Alla medlemmar	5	
Internationella frågor för förtroendevalda	3	Alla medlemmar	3	
Internationellt fackligt arbete	5	Alla medlemmar	5	
Invandrarkunskap	3	Alla medlemmar	3	
Jämställdhet	3	Alla medlemmar	3	
Jämställdhetskurs	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår (Alla medlemmar)	(5)	5
Kassörer	8	Alla medlemmar	8	
Kemiska hälsorisker	5	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och regionalt skyddsombud (Alla medlemmar)	(5)	5
Koncernfrågor	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		5
Koncernkurs	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		5

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildningsarvode/stipendium	Arbetsgivaren betalar förlorad arbetsförtjänst
Konflikter, mobbing, kränkande särbehandling	3	Ledamot i skydds kommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och regionalt skyddsombud (Alla medlemmar)	(3)	3
Kulturpolitisk kurs	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	5 Ej semesterlönegrundande	
Kunskap – Utveckling – Förnyelse	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
Kunskapsutveckling i arbetslivet	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		5
Kurs för föreläsare	5	Alla medlemmar	5	
Kurs för informatörer i internationella frågor	10	Alla medlemmar	10 Ej semesterlönegrundande	
Kurs för klubbansvariga	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Kurs för ledamöter i företagshälsovården	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		5
Kurs för regionalt förtroendevalda	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	5	
Kurs för studieorganisatörer/-studieombud	5	Regionens studieorganisatör och studieombud	5	
Kvalificerad förhandlingsteknik	3	Ledamot i styrelse och studieorganisatör/facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Kvalificerad mötesteknik	5	Alla medlemmar	5	
Kvinnor anamma	5	Kvinnliga medlemmar	5	

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildningsarvode/stipendium	Arbetsgivaren betalar för lönad arbetsförtjänst
Kvinnor för framtid	3	Alla medlemmar	3	
Kärnutbildning	5	Alla medlemmar	5	
Ledarskap och kamratarbete	5	Alla medlemmar	5	
Ledarskap och kvalificerad föreningskunskap	5	Alla medlemmar	5	
Ledarskap och organisation	10	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	10	
LO/PTK medbestämmandefrågor (Koncernkurs inom LO/PTK-området)	5	Ledamot i bolagsstyrelse (Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår)		5
Lokalt förändringsarbete	5+5 (central) 3 (regional)	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		10 (central) 3 (regional)
Lokalt jämställdhetsarbete	5	Regionens jämställdhetsansvariga	5	
Lokalt jämställdhetsarbete - grundutbildning	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
Lokalt jämställdhetsarbete – vidareutbildning	1	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		1
Lokalt ungdomsarbete – grundutbildning	3	Ungdomsansvarig		3
Lokalt ungdomsarbete – vidareutbildning	1	Ungdomsansvarig		1
LOs högskolekurser		Alla medlemmar	FHSK stip.	
Läs- och skrivsvårigheter/Dyslexi	5	Alla medlemmar	5	
Lönebildning	3	Alla medlemmar	3	
MBL och arbetsmiljö i förhandlingsarbetet	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
Medbestämmande	5	Ledamot i styrelse och studieorganisatör		5

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildningsarvode/stipendium	Arbetsgivaren betalar förlorad arbetsförtjänst
Medlemsutbildning	5	Alla medlemmar	5	
Näringspolitik	5	Ledamot i styrelse	5	
Om facket	2	Alla medlemmar	2	
Om främlingsfientlighet	2	Alla medlemmar	2	
Om försäkringar	1	Alla medlemmar	1	
Om global rättvisa	2	Alla medlemmar	2	
Om samhället	2	Alla medlemmar	2	
Omvärldsbevakning, med framtiden i sikte	3	Förtroendevald	3	
Organisation – Ledarskap, grund	5	Alla medlemmar	5	
Organisationsutveckling	3	Alla medlemmar	3	
Organisering	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Pedagogik – utbildning/inläring	3	Alla medlemmar	3	
Politiken i nuet och på djupet – i Sverige och i Europa	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	5	
Praktisk arbetsrätt – klubbarnas förtroendevalda	5	Ledamot i styrelse, studieorganisatör, ledamot i bolagsstyrelse, suppleant i bolagsstyrelse, ledamot i skyddskommitté, ledamot i anpassningsgrupp, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		5
Praktisk arbetsrätt – klubbordförande Återkommande vidareutbildning (uppdatering)	1	Ordförande i klubb *		1
Praktisk arbetsrätt – skyddsombud och skyddskommittéledamöter Återkommande vidareutbildning (uppdatering)	1	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		1
Praktiskt utvecklingsarbete	3	Ledamot i styrelse och studieorganisatör/facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	1	2

* Om ordförande är förhindrad att delta får vice ordförande delta med bibehållna anställningsförmåner.

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildnings-arvode/stipendium	Arbets-givaren betalar förlorad arbets-förtjänst
Praktiskt utvecklingsarbete	3	Ledamot i styrelse och studieorganisatör/facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	1	2
Påbyggnad pedagogik	3	Alla medlemmar	3	
Regional fortbildning för aktiva inom ungdomsverksamheten	3	Alla medlemmar	3	
Regionala skyddsombud	3	Regionalt skyddsombud	3	
Retorik	3	Alla medlemmar	3	
Revisorer	8	Alla medlemmar	8	
RSO – Konferens	3	Alla medlemmar	3	
Samhällsekonomi och lönebildning	3	Förtroendevald	3	
Samhällsekonomi, grund	5	Alla medlemmar	5	
Samtalsmetodik – utbildning för handledare	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Skolinformatörskurs	5	Alla medlemmar	5 Ej semester-löne-grundande	
Skriva i facket – helt på distans	7	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	7	
Sociala medier – ett fackligt verktyg för förtroendevalda	3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	3	
Stress och utbrändhet	3	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och Regionalt skyddsombud (Alla medlemmar)	 (3)	3
Studier för förändringsarbete	5	Studieorganisatör		5
Styrelsens samordnade arbetsuppgifter	5	Ledamot i styrelse och studieorganisatör	1	4

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildnings- arvode/ stipendium	Arbets- givaren betalar förlorad arbets- förtjänst
Systematiskt arbetsmiljöarbete	5	Ordförande, ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		5
Säkerhetskultur	3	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och regionalt skyddsombud		3
Teknikkurs för tjejer	5	Kvinnliga medlemmar	5	
Ung försäkringsutbildning	1	Alla medlemmar	1	
Ungdomsansvarigutbildning	5	Alla medlemmar	5	
Utbildning och utveckling – handledare	5	Alla medlemmar	5	
Utbildning och utveckling – regionens studieansvariga	5	Regionens studieorganisatör och studieombud	5	
Utredning och planering för förhandlare	5	Ledamot i styrelse och studieorganisatör		5
Utredningskurs	3	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och regionalt skyddsombud		3
Utredningskurs – arbetsmiljö	3	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och regionalt skyddsombud		3
Utveckling och förnyelse	5	Styrelseledamot och studieorganisatör	5	
Valberedningsutbildning	1	Facklig förtroendemans i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	1	
Vald på jobbet – Se grundutbildning för förtroendevalda på sid. 14	3	Förtroendevald		3
Vardagsjuridik	5	Kvinnliga medlemmar	5	
Veckokurs för facklig ungdom (LO Facklig Politisk utveckling)	5	Alla medlemmar	5	

Kurs	Antal dagar	Målgrupp	Livs betalar utbildnings- arvode/ stipendium	Arbets- givaren betalar förlorad arbets- förtjänst
Verksamhetsplanering	3	Styrelseledamot och studieorganisatör	3	
Vidareutbildning för skyddsombud 1 (fd Skyddsombud)	3	Ledamot skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och regionalt skyddsombud		3
Vidareutbildning för skyddsombud 2 (fd Skyddsombud – påbyggnad)	3	Ledamot skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud, lokalt annat skyddsombud och regionalt skyddsombud		3
Vidareutbildning – försäkringsinformatör	1	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		1
Vidareutbildning - studieorganisatör	1	Studieorganisatör		1
Vidareutbildning för cirkelledare	5	Alla medlemmar	5	
Vidareutbildning för miljöansvariga (AML och MBL i samverkan)	5	Ledamot i styrelse, ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud och lokalt annat skyddsombud		5
Visionen om ett hållbart arbetsliv	5+3+3	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		11
Vuxnas lärande, en fördjupningsutbildning för handledare	3+2	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	5	
Vägen till lokala avtal	3	Ledamot i styrelse och studieorganisatör/facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		3
Åtgärdsinriktade cirklar (PUST)	5	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	2	3

17 LOKALA STUDIECIRKLAR

Cirkel	Längd (tim)	Målgrupp	Livs betalar utbildnings-arvode/ stipendium	Arbets-givaren betalar förlorad arbets-förtjänst
Arbete åt alla - Fackligt arbete med rehabilitering och arbetsanpassning *	25	Ledamot i skyddskommitté, ledamot i anpassningsgrupp och huvudskyddsombud		25
Att tala	25	Alla medlemmar	25	
Budget och bokslut i föreningen	25	Alla medlemmar	25	
Buller *	40	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		40
Bättre arbetsmiljö	40	Ledamot i skyddskommitté, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		40
Datorn och jobben - process	25	Alla medlemmar	25	
Du och Dina försäkringar	25	Alla medlemmar	25	
Ekonomiska rapporter i företaget	30	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	10	20
Ergonomi *	40	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		40
EU	25	Alla medlemmar	25	
Facket utan gränser	25	Alla medlemmar	25	
Fackföreningsrörelsen – ideologin, ekonomin och politiken	24+24+24	Alla medlemmar	72	
Facklig arbetsplatsutbildning	20	Alla medlemmar		Enl. bryggeri-avtal
Facklig ekonomisk redovisning	25	Alla medlemmar	25	
Facklig mötesverksamhet	25	Alla medlemmar	25	
Facklig utveckling och fackligt ledarskap	80	Alla medlemmar	80	

* Beslutas enligt vad som framgår om "Ämnesinriktad arbetsmiljöutbildning" på sid. 6.

Cirkel	Längd (tim)	Målgrupp	Livs betalar utbildnings- arvode/ stipendium	Arbets- givaren betalar förlorad arbets- förtjänst
Fackligt jämställdhetsarbete	25	Alla medlemmar	25	
Fackligt socialt arbete *	25	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		25
Framtiden - Bra mat - Bra arbete	25	Alla medlemmar	25	
Föreningen och demokratin	25	Alla medlemmar	25	
Föreningsboken	40	Alla medlemmar	40	
Företagets vägvalsfrågor	40	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	8	32
Företagsekonomi	40	Alla medlemmar	40	
Förändringar på arbetsplatsen – konflikter och kriser	24	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		24
Grundutbildning för klubbstyrelsen	24	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		24
Hälsa - en fråga om rättvisa *	30	Alla medlemmar	30	
Idéer bakom politiken	25	Alla medlemmar	25	
Kemiska hälsorisker *	40	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		40
Kunskap - Utveckling - Förnyelse	30	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		30
Ledarskap och kvalificerad föreningskunskap	40	Alla medlemmar	40	
Lokalt förändringsarbete	30	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		30
Matematik	25	Alla medlemmar	25	

* Beslutas enligt vad som framgår om "Ämnesinriktad arbetsmiljöutbildning" på sid. 6.

Cirkel	Längd (tim)	Målgrupp	Livs betalar utbildnings- arvode/ stipendium	Arbets- givaren betalar förlorad arbets- förtjänst
Medbestämmande i mindre företag	30	Arbetsplatsombud och kontaktombud (Ledamot i styrelse och studieorganisatör)	10	20
Medlemsutbildning	40	Alla medlemmar	40	
Metoder i folkbildningen	40	Alla medlemmar	40	
Missbruk och arbete *	24	Ledamot i skyddskommitté, ledamot i anpassningsgrupp, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		24
Mötesdemokrati	25	Alla medlemmar	25	
Om politik 1	25	Alla medlemmar	25	
Om politik 2	25	Alla medlemmar	25	
Planering *	40	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		40
Planering och budgetering	40	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	10	30
Politisk ekonomi	25	Alla medlemmar	25	
Praktisk engelska 1	25	Alla medlemmar	25	
Praktisk engelska 2	25	Alla medlemmar	25	
Praktisk grammatik	25	Alla medlemmar	25	
Praktiskt utvecklingsarbete	40	Ledamot i styrelse och studieorganisatör/facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår	20	20
Samhällsekonomi	40	Alla medlemmar	40	
Se på Din arbetsplats med nya ögon	25	Alla medlemmar	25	

* Beslutas enligt vad som framgår om "Ämnesinriktad arbetsmiljöutbildning" på sid. 6.

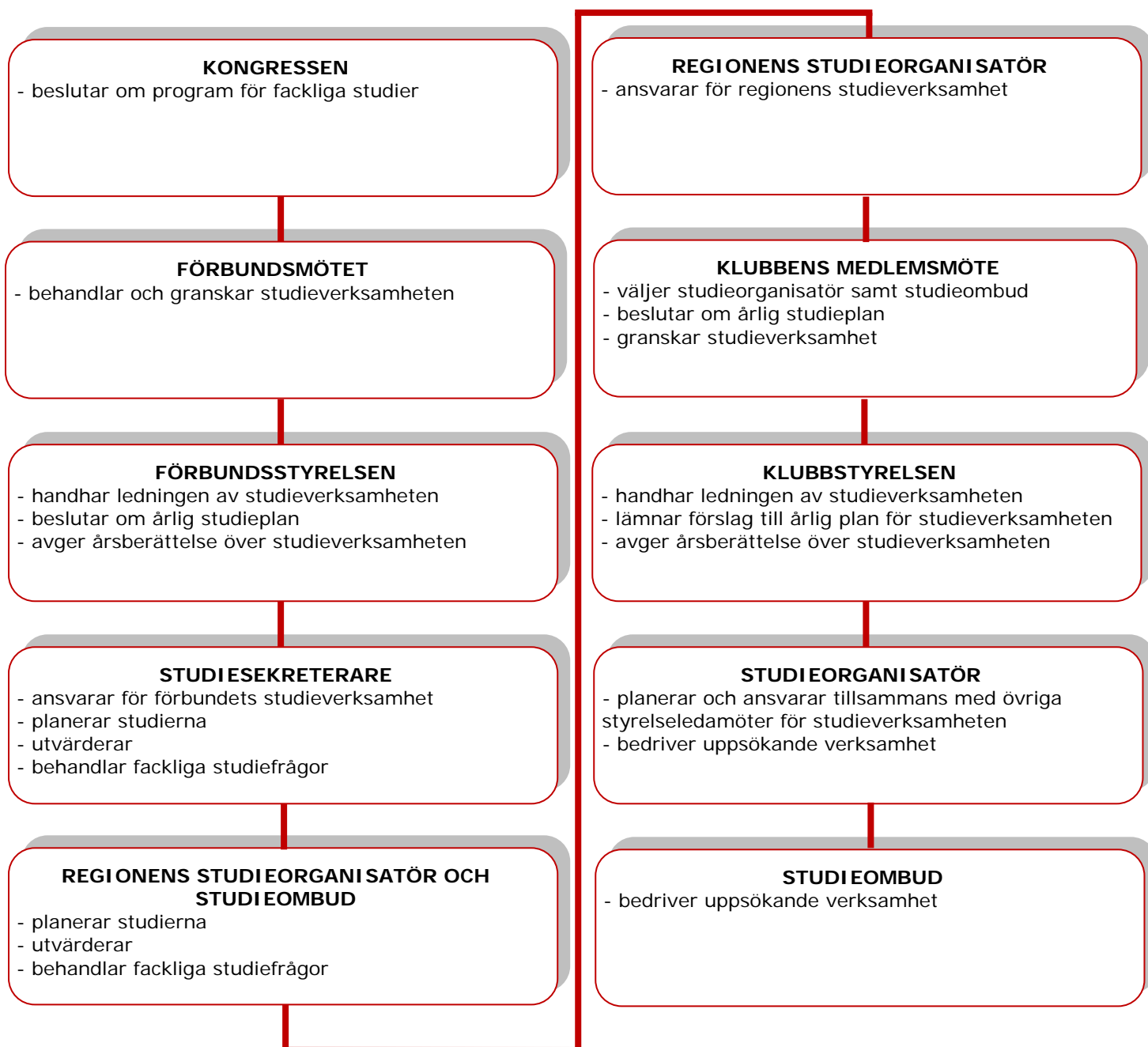
Cirkel	Längd (tim)	Målgrupp	Livs betalar utbildnings-arvode/ stipendium	Arbets-givaren betalar förlorad arbets-förtjänst
Seende och belysning *	40	Ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		40
Studier för förändring 1	20	Studieorganisatör		20
Studier för förändring 2	20	Studieorganisatör		20
Styrelsens samordnade arbetsuppgifter	40	Ledamot i styrelse och studieorganisatör	8	32
Svenska språket	30	Alla medlemmar	30	
Systematiskt arbetsmiljöarbete	40	Ordförande, ledamot i skyddskommitté, huvudskyddsombud, lokalt ensamt skyddsombud och lokalt annat skyddsombud		40
Transport av farligt gods *	25	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår (Alla medlemmar)	(25)	25
Tre gånger facket	10	Alla medlemmar	10	
Utbildning och utveckling på arbetsplatserna - grundutbildning - cirkelledare	40	Alla medlemmar	40	
Utbildning och utveckling på arbetsplatserna - grundutbildning - studieorganisatörer	38	Studieorganisatör		38
Utbildning och utveckling på arbetsplatserna - grundutbildning - handledare	40	Alla medlemmar	40	
Utbildning och utveckling på arbetsplatserna - grundutbildning - studieombud/uppsökare	24	Studieombud		24
Vi som gör jobbet, IUL	25	Alla medlemmar	25	
Visionen om ett hållbart arbetsliv	40+24+24	Facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		88

* Beslutas enligt vad som framgår om "Ämnesriktad arbetsmiljöutbildning" på sid. 6.

Cirkel	Längd (tim)	Målgrupp	Livs betalar utbildnings-arvode/stipendium	Arbets-givaren betalar förlorad arbets-förtjänst
Vårt samhälle	30	Alla medlemmar	30	
Vägen till lokala avtal	30	Ledamot i styrelse och studieorganisatör/facklig förtroendeman i vars fackliga uppgifter dessa frågor ingår		30
Välkommen som S-ombud	25	Fackligt politiskt ombud (S-ombud)	25	
Öva svenska - att skriva i facket	25	Alla medlemmar	25	

* Beslutas enligt vad som framgår om "Ämnesinriktad arbetsmiljöutbildning" på sid. 6.

DEN FACKLIGA STUDIEVERKSAMHETENS ORGANISATION INOM LIVSMEDELSARBETAREFÖRBUNDET

Studiesekreterare: Solweig Larsson, Livsmedelsarbetareförbundet,
Box 1156, Upplandsgatan 3, 111 81 STOCKHOLM. Tel: 08-796 29 00.

Klubbens studieorganisatör

Regionens studieorganisatör/ombud

ANSÖKAN OM LEDIGHET FÖR UTBILDNING

Företag: _____ Postadress: _____

Härmed ansöker undertecknad om ledighet för utbildning av nedan angivet slag

Enligt studieleighetslagen Enligt förtroendemannalagen obetald ledighet § 6
betald ledighet § 7

Den anställdes namn:

Bostadsadress:

_____

_____

Postnummer:

Postadress:

_____

_____

Personnummer:

Anställningsnummer:

_____

_____

Utbildningens namn:

_____

Särskilda skäl:

Facklig utbildning
Annan utbildning

Utbildningsanordnare:

_____

Utbildningen börjar:

Beräknas avslutad:

_____

_____

Ansökan mottagen av arbetsgivaren:

_____

(Ort och datum)

_____

(Arbetsgivarens underskrift)

Arbetsgivarens exemplar

BESKED OM LEDIGHET FÖR UTBILDNING

(Ifylls av arbetsgivaren)

Sökandens namn: _____

Studieleighet under tiden ____/____ - ____/____ har beviljats

Studieleighet uppskjutes 14 dagar enligt SFS 1974/981 § 5 med anledning av:
 6 månader

OBS! Vid uppskov underrättas lokal facklig organisation av arbetsgivaren.

_____

(Ort och datum)

_____

(Företag och underskrift)